ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Γράφει η **Σίσσυ Μπάρα** *

Παρίσι 14/01/2020

Οι μεγαλειώδεις διακλαδικές απεργιακές κινητοποιήσεις και οι διαδηλώσεις που συνταράσουν αυτή τη περίοδο τη Γαλλία από τις 5 Δεκέμβρη 2019, έχουν ως αφετηρία το νέο συνταξιοδοτικό νομοσχέδιο, που αλλάζει ριζικά τη φιλοσοφία του ασφαλιστικού συστήματος στην Γαλλία.

Η κυβέρνηση των Μακρόν-Φιλίπ, στο πλαίσιο της νεοφιλελευθεροποίησης του ασφαλιστικού συστήματος την εποχή της καπιταλιστικής κρίσης, επιδιώκει τη σταδιακή κατάργηση του αναδιανεμητικού χαρακτήρα του συνταξιοδοτικού συστήματος, που βασίζεται κυρίως στην αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών, και τη μετατροπή του σε κεφαλαιοποητικό. Δηλαδή σε ένα σύστημα ατομικής αποταμίευσης και αυτοχρηματοδότησης της σύνταξης. Η επιμονή της κυβέρνησης να αφήσει άθικτο το ύψος των εργασιακών εισφορών και άρα και των μισθών από τους οποίους προέρχονται, προκειμένου να εξασφαλίσει τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος, αποκαλύπτει το ταξικό περιεχόμενο της αντιπαράθεσης κι εξηγεί την ένταση της σύγκρουσης.

Το πρώτο σημείο της μεταρρύθμισης, που αποτελούσε μεταξύ άλλων προεκλογική δέσμευση του Μακρόν, είναι η δημιουργία ενός ενιαίου, καθολικού συστήματος ασφάλισης και υπολογισμού των συντάξεων. Αυτό έχει σαν άμεσο αποτέλεσμα τη κατάργηση των 15 ειδικών ασφαλιστικών ταμείων διαφόρων επαγγελματικών κλάδων, όπως των Σιδηροδρόμων, της Ενέργειας, όλων των δημοσίων επιχειρήσεων, του Πολιτισμού κοκ [1]. Πέρα από αυτό, το νέο ασφαλιστικό σύστημα, δεν θα βασίζεται πλέον στο συνδυασμό διάρκειας εργασιακού χρόνου, και εισφορών όπως γινόταν μέχρι σήμερα, αλλά σε ένα σύστημα εργασιακής μοριοδότησης.

Μετά τη τελευταία μεταρρύθμιση του συστήματος το 2013, η ελάχιστη χρονική διάρκεια του εργάσιμου χρόνου ορίζονταν σε 166 ή 177 εργασιακά τρίμηνα αντίστοιχα, ανάλογα με την ημερομηνία γέννησης. Αυτή ήταν η ελάχιστη διάρκεια κατοχύρωσης ολοκληρωμένου συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Το ύψος της σύνταξης, στο λεγόμενο Γενικό Συνταξιοδοτικό Σύστημα σε ότι αφορά το δημόσιο τομέα, καθοριζόταν με βάση τις απολαβές του τελευταίου εξαμήνου των εργαζομένων που ήταν οι υψηλότερες. Στον ιδιωτικό τομέα, καθοριζόταν με βάση το μέσο όρο των 25 καλύτερων μισθολογικά χρόνων επαγγελματικής καριέρας. Έτσι σε περίπτωση πλήρους συνταξιοδότησης, έχοντας δηλαδή συμπληρώσει όλα τα συντάξιμα χρόνια, η βασική σύνταξη στον ιδιωτικό τομέα, αντιστοιχούσε κατά κανόνα στο 50% του καλύτερου μισθού. Από εκεί και πέρα το συνολικό ύψος της σύνταξης, εξαρτώνταν από το αν θα επέλεγε το άτομο, χωρίς να είναι πάντα απαραίτητο, να αγοράσει και μια συμπληρωματική κεφαλαιοποητική σύνταξη [2].

Στο προτεινόμενο καθολικό σύστημα συνταξιοδότησης, οι εργασιακές εισφορές μετατρέπονται σε ημερήσια εργασιακά μόρια που υπολογίζονται αθροιστικά σε όλη τη διάρκεια της επαγγελματικής καριέρας, και σχηματίζουν ένα ατομικό πλασματικό ταμείο. Τα μόρια αυτά στη συνέχεια αποτελούν τη βάση του υπολογισμού της σύνταξης αποσυνδέοντας την από τα εργάσιμα χρόνια.

Με βάση τη πρόταση του εισηγητή του νομοσχεδίου Ντελβουαγέ, ηγετικού στελέχους ενός γνωστού ιδιωτικού ασφαλιστικού οργανισμού [3], για τον υπολογισμό της σύνταξης το 2025 έτος έναρξης του νέου συστήματος, η τιμή του κάθε ημερήσιου εργασιακού μορίου ισούται με 10 ευρώ εργασιακής εισφοράς. Τα επόμενα χρόνια η τιμή του εργασιακού συνταξιοδοτικού μορίου θα συνδέεται όχι με το πληθωρισμό, όπως ίσχυε μέχρι σήμερα, αλλά με τους μισθούς. Η μετατροπή των ημερήσιων εργασιακών μορίων σε χρηματική σύνταξη θα υπολογίζεται τη στιγμή της συνταξιοδότησης. Συνεπώς το ύψος της σύνταξης δεν θα γίνεται γνωστό στους συνταξιούχους και τις συνταξιούχες, παρά μόνο αφού καταβληθεί. Με βάση την έκθεση Ντελβουαγέ ένα εργασιακό μόριο, αποδίδει 0.55 ευρώ σύνταξη το πρώτο χρόνο της έναρξης του νέου συστήματος. Έτσι για παράδειγμα εργασιακές εισφορές αξίας 100 ευρώ εγγυώνται 5.50 ευρώ σύνταξη το χρόνο, κατά τη διάρκεια της σύνταξης [4]. Πρόκειται για τον ίδιο ακριβώς τρόπο λειτουργίας των κεφαλαιοποητικών συνταξιοδοτικών συστημάτων Agirc-Arrco που λειτουργούν ήδη στον ιδιωτικό τομέα και αφορούν συμπληρωματικά πακέτα συντάξεων ιδιωτικών υπαλλήλων. Η σχέση ανάμεσα στην τιμή αγοράς των μορίων μέσω των εισφορών και της αξίας των μορίων σε σύνταξη, εγγυάται την αποδοτικότητα, και την οικονομική ισορροπία και τη βιωσιμότητα του συστήματος.

Το ηλικιακό όριο πλήρους συνταξιοδότησης, είναι άλλο ένα σημαντικό διακύβευμα του

νομοσχεδίου. Παρότι η συνταξιοδότηση παραμένει δυνατή εθελοντικά στην ηλικία των 62 ετών, προκειμένου να κατοχυρώσουν οι εργαζόμενες και οι εργαζόμενοι ολοκληρωμένα συνταξιοδοτικά δικαιώματα, θα πρέπει το 2027 να παραμείνουν στην εργασία τους μέχρι τα 64 τους χρόνια. Ενώ τη περίοδο μετά το 2027 το ύψος της ηλικίας μέχρι την οποία θα πρέπει να παραμείνουν στην εργασία τους για να έχουν πλήρη δικαιώματα, εξαρτάται από το ύψος της προσδόκιμης ζωή της γενιάς στην οποία ανήκουν και που θα είναι μεγαλύτερη από 64 έτη. Διαφορετικά, αν βγουν στη Σύνταξη πριν από το κρίσιμο αυτό ηλικιακό όριο των 64 και πλέον ετών, θα τιμωρούνται χάνοντας για κάθε έτος λιγότερο, το 5% της σύνταξης τους. Αν μείνουν παραπάνω από αυτό, θα κερδίζουν το 5% της σύνταξης με τη μορφή μπόνους [5].

Κομβικό σημείο του νομοσχεδίου είναι ο τρόπος καθορισμού της αξίας των συνταξιοδοτικών μορίων. Με βάση το νέο σύστημα, η αξία κάθε συνταξιοδοτικού μορίου και η εξέλιξη της στο χρόνο, θα καθορίζεται από τους κοινωνικούς εταίρους στο πλαίσιο της από κοινού διαχείρισης του συστήματος. Με άλλα λόγια μέσα από την ισότιμη εκπροσώπηση εργαζομένων κι εργοδοτών του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, καθώς επίσης και των αυτοαπασχολούμενων. Η διαχείριση αυτή θα γίνεται όμως υπό τον έλεγχο του κοινοβουλίου και θα πρέπει να υπακούει στο περίφημο χρυσό κανόνα του ισοσκελισμένου προϋπολογισμού, που επιβάλει η κυβέρνηση στο νέο σύστημα για μια περίοδο πέντε ετών [6]. Η υποταγή του συνταξιοδοτικού συστήματος στη κυβερνητική εξουσία, δημιουργεί εύλογους φόβους για ενδεχόμενη μείωση της αξίας των συνταξιοδοτικών μορίων και συνεπώς και των ίδιων των Συντάξεων, δεδομένης της κατάστασης στην αγορά εργασίας, και των μισθών. Ήδη το νέο σύστημα προμηνύει σημαντικές μειώσεις στις συντάξεις των επόμενων γενιών, εφόσον ο υπολογισμός των Συντάξεων δεν γίνεται με βάση τα καλά εργασιακά χρόνια, αλλά επεκτείνεται στο σύνολο της επαγγελματικής πορείας, λαμβάνοντας υπόψη τις λιγότερο καλά αμοιβόμενες περιόδους, οι οποίες στις μέρες μας είναι όλο και περισσότερες [7].

Παρά τις κυβερνητικές διαβεβαιώσεις, δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι το σύστημα εγγυάται την ισότητα των γενεών κι ότι το ίδιο ποσό εισφορών δίνει τα ίδια δικαιώματα σε όλες τις γενιές. Διότι, απορρίπτοντας κάθε αύξηση των εργασιακών εισφορών, η οικονομική βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος εξαρτάται αποκλειστικά από την ηλικία πλήρους συνταξιοδότησης. Δίνει δηλαδή τη δυνατότητα μεγαλύτερης αναβολής του ηλικιακού ορίου συνταξιοδότησης, στο όνομα του ισοσκελισμένου προϋπολογισμού. Όμως η περαιτέρω αύξηση της συνταξιοδοτικής ηλικίας, μειώνει την απόδοση των συνταξιοδοτικών μορίων των νεότερων ηλικιών που δεν βρίσκονται την ίδια στιγμή στη Σύνταξη. Έτσι, αν ένας εργαζόμενος ή εργαζόμενη, προγραμματίσει να βγει στη σύνταξη μόλις κλείσει τα 65 και όχι στα 64 χρόνια, θεωρώντας ότι θα έχει ένα μπόνους 5% για τον ένα επιπλέον χρόνο που παραμένει στην εργασία της/του, αλλά η κυβέρνηση στο όνομα του χρυσού κανόνα

αποφασίσει στο μεταξύ να αυξήσει στα 66 έτη την ηλικία πλήρους συνταξιοδότησης, όχι μόνο δεν παίρνει το μπόνους του 5%, αλλά τιμωρείται χάνοντας άλλα 5% της σύνταξης του/της για το χρόνο αυτό. Πρόκειται για μείωση ουσιαστικά της απόδοσης των συνταξιοδοτικών μορίων. Όσο και να δεσμεύεται η κυβέρνηση για το αντίθετο, στο βαθμό που το νέο σύστημα δεν είναι ανεξάρτητο, αλλά τίθεται στο έλεγχο της κάθε κυβέρνησης, δεν μπορεί στη πραγματικότητα να αποκλείσει τη ψήφιση κάποιου άλλου νόμου που να αλλάζει τους κανόνες του παιχνιδιού και να επιτρέπει τη μείωση της αξίας των συνταξιοδοτικών μορίων και τελικά των συντάξεων [8].

Από τη πλευρά των επιχειρήσεων και της κυβέρνησης, με το νέο νομοσχέδιο, η ανεργία, το πάγωμα των μισθών, ή η αύξηση της προσδωκόμενης ζωής, παράγοντες που μειώνουν τα έσοδα του ασφαλιστικού συστήματος, δεν αποτελούν πλέον πρόβλημα, εφόσον η βιωσιμότητα του εξασφαλίζεται μέσα από τη μείωση ή το πάγωμα των εργασιακών μορίων και του ύψους των Συντάξεων. Ταυτόχρονα, η σταθερή αύξηση της απόκλισης ανάμεσα στο ύψος της σύνταξης και στο τελευταίο μισθό, θα στρέψει αναπόφευκτα το κοινό στην αγορά ιδιωτικών συμπληρωματικών, κεφαλαιοποιητικών πακέτων ασφάλισης, με όλους τους κινδύνους που έχει μια ιδιωτική επένδυση, ενισχύοντας τα έσοδα του χρηματιστικού κεφαλαίου σε βάρος των ασφαλισμένων [9].

Οι μεγάλες απεργίες που οργάνωσαν τα συνδικάτα, οι μεγαλύτερες των τελευταίων 30 χρόνων, δεν φαίνεται να αλλάζουν ακόμα τουλάχιστον, την στάση της κυβέρνησης. Το δίδυμο Μακρόν-Φιλίπ φαίνεται να ποντάρει στη φθορά και τη διάσπαση του κινήματος χρησιμοποιώντας όμως παλιά κόλπα και ξεπερασμένα επικοινωνιακά τεχνάσματα. Ένα από αυτά είναι η καλλιέργεια εντυπώσεων στο τύπο περί κυβερνητικής υποχώρησης. Πρόκειται για μια επικοινωνιακή τακτική που υϊοθετήθηκε και απέναντι στο κίνημα των κίτρινων γιλέκων το περασμένο χρόνο, με στόχο να ενισχύσει το λαοφιλές προφίλ του Μακρόν στο εξωτερικό, χωρίς όμως σπουδαία αποτελέσματα στο εσωτερικό της χώρας, εφόσον τα προβλήματα δεν λύθηκαν και το κίνημα εξακολουθεί να υπάρχει. Η θετική υποδοχή που είχε η επιστολή Φιλίπ από δύο μόνο συντηρητικά συνδικάτα, την CFDT και την UNSA παρουσιάστηκε από τα διεθνή και τα ελληνικά μέσα όλων των πολιτικών αποχρώσεων, των δεξιών και αριστερών εφημερίδων, πλην εκείνων του ΚΚΕ, περίπου ως ο θρίαμβος των απεργών.

Η πραγματικότητα όμως είναι πολύ διαφορετική. Ο πρωθυπουργός Εντουάρντ Φιλίπ με επιστολή του στα Συνδικάτα στις 11 Ιανουαρίου 2020 [10], έκανε λόγο για προσωρινή και μόνο απόσυρση του ηλικιακού φράγματος των 64 ετών. Αποδέχτηκε μεν τη σύγκληση Συνόδου των κοινωνικών εταίρων για τη χρηματοδότηση του ασφαλιστικού, που πρότεινε το

συντηρητικό συνδικάτο της CFDT, με τη συμμετοχή εκπροσώπων του κράτους και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, και υπό την αιγίδα του Ζαν Ζακ Μαρέτ, πρώην γενικού διευθυντή του κεφαλαιοποιητικού ασφαλιστικού ταμείου ιδιωτικών υπαλλήλων βιομηχανίας, εμπορίου, γεωργίας και υπηρεσιών, Agirc-Arrco. Ξεκαθάρισε όμως ότι η Σύνοδος αυτή, δεν θα συζητήσει την αύξηση του εργασιακού κόστους. Δηλαδή των μισθών και των εισφορών, προκειμένου να προστατευτεί η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Σύμφωνα με όσα δήλωσε ο Φιλίπ: « η Σύνοδος αυτή θα προτείνει μέτρα, ώστε το 2027 να επιτευχθεί ο ισοσκελισμός του προϋπολογισμού, στο πνεύμα εκείνων που πρότεινε το Συμβούλιο Προσανατολισμού Συντάξεων», δεδομένου ότι με βάση το Συμβούλιο Προσανατολισμού Συντάξεων, το 2025 το ασφαλιστικό σύστημα θα έχει έλλειμμα ύψους από 7 ως 17.2 δις ευρώ. Σε περίπτωση που δεν επιτευχθεί συμφωνία με τα συνδικάτα, ο πρωθυπουργός δήλωσε ότι η κυβέρνηση θα περάσει το νομοσχέδιο όπως έχει, με Προεδρικό Διάταγμα. Σε ότι αφορά το υπόλοιπο νομοσχέδιο, και συγκεκριμένα τον τρόπο υπολογισμού των Συντάξεων με τη μέθοδο της μοριοδότησης, η κυβέρνηση παρέμεινε αμετακίνητη, επαναλαμβάνοντας για μια ακόμα φορά, ότι με τον ένα ή τον άλλο τρόπο ηλικιακό όριο πλήρους συνταξιοδότησης που θα εξισορροπεί το σύστημα και θα ενθαρρύνει την μεγαλύτερη παραμονή στην εργασία, θα υπάρχει. Είναι συνεπώς φανερό, ότι δεν σημειώθηκε μέχρι στιγμής, καμία νίκη των απεργών. Παρά μόνο στη ζωηρή φαντασία όσων ταυτίζονται με τη κυβέρνηση και τους στόχους της.

Όπως ήταν αναμενόμενο, η επιστολή αυτή έγινε δεκτή με ικανοποίηση μόνο από δύο ρεφορμιστικά-συντηρητικά συνδικάτα τη CFDT και την UNSA. Αντίθετα όλα τα υπόλοιπα που σήκωσαν στις πλάτες τους το βάρος της απεργίας, όπως οι: CFE-CGC, CGT, FO, FSU, Solidaires, UNEF, UNL, MNL καλούν σε συνέχιση και κλιμάκωση του απεργιακού αγώνα, επιδιώκοντας την ενεργή συμμετοχή και των συναδέλφων και συναδελφισσών του ιδιωτικού τομέα [11]. Και έχουν βέβαια απόλυτο δίκιο. Δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός, ότι η συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση, στο βαθμό που αφήνει έξω από τη συζήτηση το ύψος των εισφορών και άρα και των μισθών, έγινε αποδεκτή με μεγάλο ενθουσιασμό από το σύλλογο Γάλλων επιχειρηματιών (MEDEF). Το ζήτημα της χρηματοδότησης των Συντάξεων βρίσκεται στο πυρήνα των ταξικών αντιθέσεων και ο τρόπος που επιδιώκεται να λυθεί, προς όφελος του κεφαλαίου, δεν μπορεί παρά να βρει το σύνολο των εργαζομένων στους δρόμους παραλύοντας την οικονομία. Δεν υπάρχει άλλος τρόπος.

Η Σίσσυ Μπάρα είναι οικονομολόγος ιστορικός

[1] https://www.retraite.com/retraite-par-metier/retraite-fonctionnaire-publique/retraite-et-regimes-speciaux-tout-ce-qu-il-faut-savoir.html

[2] https://www.journaldunet.com/management/emploi-cadres/1195133-reforme-des-retraites-age-calcul-des-pensions-dernieres-infos/

[3] https://www.20minutes.fr/politique/2670303-20191209-reforme-retraites-jean-paul-delevoye-monde-assurance-liens-oublies-declaration-interets

[4] https://www.lesechos.fr/economie-france/social/reforme-des-retraites-les-10-mots-pour-comprendre-1153477

[5] https://www.journaldunet.com/management/emploi-cadres/1195133-reforme-des-retraites-age-calcul-des-pensions-dernieres-infos/

[6] https://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2019/12/17/reforme-des-retraites-six-questions-sur-le-systeme-par-points-au-c-ur-des-inquietudes_6023200_4355770.html

[7] https://www.reforme-retraite.gouv.fr/IMG/pdf/retraite_01-09_leger.pdf

[8] https://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2019/12/17/reforme-des-retraites-six-questions-sur-le-systeme-par-points-au-c-ur-des-inquietudes_6023200_4355770.html

[9] http://equipementcgt.fr/IMG/pdf/Retraite_par_points_qques_explications.pdf

[10] https://www.francetvinfo.fr/economie/greve/greve-du-5-decembre/reforme-des-retraites-les-quatre-points-a-retenir-de-la-proposition-d-edouard-philippe-sur-le-retrait-provisoire-de-l-age-pivot_3780583.html

[11] https://solidaires.org/Jusqu-a-la-victoire-18657?fbclid=IwAR1jri9ISvQNKxgP7q4HjEA_kGM8f61v4Ypze3ldDUPE-n4gC5fEC8YVxU8